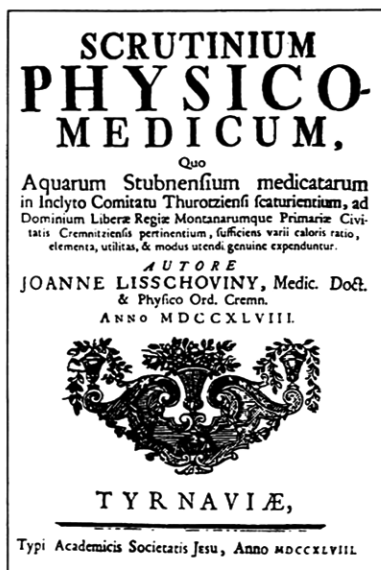

Minerálne a termálne vody Slovenska – história a súčasnosť

Augustín Rebro: **Vzácné a obdivované vody Slovenska.** Vydalo Balneologické múzeum Piešťany vo vydavateľstve Turista, Piešťany 1996. 126 čierno-bielych a 31 farebných obrázkov, 196 strán.

Autor publikácie sa už viackrát prihovára čitateľom, aby im predstavil vzácné prírodné bohatstvo Slovenska, akým sú minerálne a termálne vody. Ide o uznávaného výskumného pracovníka, ale zároveň nadšenca, ktorý má za sebou bohatú publikačnú činnosť v oblasti odbornej, populárno-náučnej i prekladateľskej. Jeho prácu *S Matejom Belom o kúpeľoch a minerálnych vodách* ocenili pamätnou medailou Za zásluhy o rozvoj historických vied r. 1983, k 300. výročiu narodenia M. Bela. Námety svojich kníh autor nachádza prevažne vo svojej profesii, v rámci ktorej sa priamo podieľal na hydrogeologickom výskume Slovenska. V najnovšej publikácii v nadväznosti na predchádzajúce, odborne ale populárnym štýlom približuje čitateľskej verejnosti balneologické a hydrogeologické pomery Slovenska, ich využitie v minulosti a v súčasnosti. Na napísanie tejto, ani predchádzajúcich publikácií mu nestačili iba vedomosti a skúsenosti z hydrogeologického prieskumu, ale svedčia aj o jeho hlbokých znalostiach histórie.

Úvodné kapitoly publikácie *Vzácné a obdivované vody Slovenska* sú venované najvýznamnejším historickým dokladom charakterizujúcim výskyt, rozšírenie a druh minerálnych i termálnych vôd na Slovensku. V tomto smere je 16. storočie prelomové pre poznanie liečivých účinkov vôd, ale neúchta ani záujem o ich technické využitie. Z historických zaujímavostí možno spomenúť, že r. 1763 sa uskutočnila prvá úradná registrácia všetkých prameňov minerálnych a termálnych vôd v Rakúsko-uhorskej monarchii s podrobným popisom jednotlivých prameňov a ich využitia (geografický a fyzický po-

Titulná strana publikácie J. Lisschovinyho o termálnych vodách v Turčianskych Tepliciach z r. 1748

pis prameňa a lokality, chemická analýza, súpis chorôb, ktoré sa dajú týmito vodami liečiť a ich ďalšie využitie). Autor podrobne rozoberá odbornú literatúru od 16. storočia, približuje vtedajšie veľké vedecké osobnosti a ich diela, podrobne si všima históriu vedeckého poznávania prameňov. História mu však poslúžila len ako odrazový mostík na doplnenie poznatkov o stave a využití zdrojov liečivých vôd v súčasnosti.

V ďalších kapitolách nás autor pútavým spôsobom prevedie po známych i menej známych kúpeľoch a prameňoch na celom území Slovenska. Rovnaký priestor venuje svetoznámych kúpeľom, ako dnes už zabudnutým a zaniknutým, no voľakedy využívaným. Jadro práce tvorí podrobný opis jednotlivých lokalít, ako napr. Zdravie prinášajúce piešťanské termy, Kúpele v brusnianskom zátiší, Smrťiace vody sliacске, Nádej bezdetných žien, Cementačné vody – obdiv Európy, Šláger doby – zemské teplo a iné. V 53 kapitolách opisuje vyše 400 pramenných miest a takmer 70 kúpeľov.

Každá kapitola najprv priblíži histo-

rické skutočnosti tej-ktorej lokality, ako sú prvé písomné zmienky o prameňoch, vývoj pomenovania, spôsob liečenia a pod. Opisom sa dostávame do historického diania kúpeľov, autor nezabúda na významné osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozmach kúpeľníctva, spomína i významné dobové publikácie. História však uvoľňuje miesto súčasným faktom, v ktorých sa odráža moderný výskum založený na hydrogeologickom prieskume. Pri najvýznamnejších prameňoch sú uvedené údaje o teplote, mineralizácii, hĺbke vrtu, výdatnosti, využiteľnosti a ďalšie zaujímavosti.

Autorov štýl je bohatý na zaujímavé slovné spojenia, ako napr. pestrohrboľaté Slovensko. Text je zrozumiteľný, je v ňom veľa úryvkov z rôznych starších, dnes už historických diel. Publikácia je ilustrovaná množstvom obrázkov, zaujímavé sú najmä titulné strany rôznych historických diel, ale aj veduty a historické fotografie. Kniha je nielen cenným historickým dokladom, ale aj súhrnom faktografických podkladov charakterizujúcich súčasnú balneológiu a balneoterapiu, ako aj úroveň vedeckého poznania. Pri autorových skúsenostiach mohla byť snáď priložená mapka prehľadnejšie spracovaná a doplnená o ďalšie informácie, ktoré obsahuje pútavý text.

Kapitoly sú členené tak, že ani jedna nie je nadradená nad inou, všetky sú pre autora rovnako dôležité. Necháva na čitateľa, aby si sám urobil hierarchiu. V závere publikácia obsahuje obsiahle nemecké i anglické resumé.

Najnovšie dielo A. Rebra odporúčame do pozornosti predovšetkým prírodovedcom, historikom, ale zaujme aj širšiu verejnosť. Môže poslúžiť ako rukoväť kúpeľníctva pre pedagógov, lekárov, pracovníkov cestovného ruchu, miestnych správ a pod. V publikácii nájdeme informácie všetci, ktorí chcú bližšie spoznať nielen svoj región, ale aj celé Slovensko. Záver však vyznieva varujúco s veľavravným odkazom, že kým v minulosti išlo hlavne o poznanie a praktické využitie minerálnych a termálnych prameňov, v súčasnosti ide predovšetkým o ich ochranu a šetrné využívanie.

Tatiana Hrnčiarová